

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/103/2006

MAJOWE SPOTKANIE Z BENEDYKTEM XVI – ZAPAMIĘTANE SŁOWA I MYŚLI PAPIEŻA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

MAJOWE SPOTKANIE Z BENEDYKTEM XVI – ZAPAMIĘTANE SŁOWA I MYŚLI PAPIEŻA

- Polacy słuchali Benedykta XVI równie uważnie jak Jana Pawła II w 2002 roku – ponad jedna trzecia (37%) deklaruje, że jakieś słowa, myśli papieża zapadły im w pamięć.

Czy jakieś słowa, myśli Benedykta XVI wygłoszone w czasie pielgrzymki zwróciły Pana (i) uwagę, zapadły Panu(i) w pamięć?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VI 1997	VI 1999	IX 2002*	VI 2006
	w procentach			
Tak	49	56	36	37
Nie	42	32	49	52
Trudno powiedzieć	9	12	15	11

* Do roku 2002 pytanie dotyczyło papieża Jana Pawła II

- W pamięci badanych utrwaliły się wątki przestania papieskiego, które dotyczą wiary w Boga (45%), więzi Benedykta XVI z Janem Pawłem II, Polakami i Polską (26%), pobytu papieża w Auschwitz-Birkenau (19%), miłości, miłosierdzia, przebaczenia i pojednania (17%) oraz misji księży (15%).

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH, ŻE ZAPAMIĘTALI JAKIEŚ SŁOWA, MYŚLI PAPIEŻA

Jakich spraw dotyczą zapamiętane przez Pana(ia) słowa i myśli papieża?	N=387
WIARA W BOGA	45%
Wezwanie do trwania w wierze	30%
Zachęta do umacniania i pogłębiania wiary, nawracania się, odnowy w Duchu Świętym, nieleknięcia się, do modlitwy i jedności w wierze	12%
Zachęta do budowania domu na skale i inne słowa dotyczące wiary skierowane do młodzieży	6%
Prośba do Polaków o świadectwo wiary i dzielenie się nią z innymi narodami Europy i świata	2%
WIĘZI PAPIEŻA Z JANEM PAWŁEM II, POLAKAMI I POLSKĄ	26%
Słowa, gesty i zachowania papieża świadczące o więzi łączącej go z Janem Pawłem II	18%
Słowa, gesty i zachowania papieża świadczące o więzi łączącej go z Polakami i Polską	10%
AUSCHWITZ-BIRKENAU	19%
Potępienie zbrodni, prośba o wybaczenie i pojednanie	8%
Różne wypowiedzi związane z pobytami papieża w Auschwitz-Birkenau	8%
Pytanie, gdzie był Bóg w tamtych dniach	3%
Milczenie, cisza w Auschwitz	2%
MIŁOŚĆ, MIŁOSIERDZIE, PRZEBACZANIE, POJEDNANIE	17%
Wezwanie do wzajemnej miłości, braterstwa, poszanowania, pomocy, zgody, zjednoczenia, pokoju (zacytowane bez wskazania kontekstu)	11%
Słowa dotyczące osądzania, miłosierdzia, przebaczenia, pojednania (zacytowane bez wskazania kontekstu)	6%
Wypowiedzi zdaniem badanych nawiązujące do lustracji (ogólnie)	2%
PRZESŁANIE SKIEROWANE DO KSIĘŻY	15%
Misja księży i Kościoła	8%
Przestroga przed angażowaniem się księży i Kościoła w politykę	8%
Wypowiedzi nawiązujące zdaniem badanych do lustracji księży	2%
Inne kwestie	4%
Trudno powiedzieć, nie pamiętam dokładnie	3%
Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymieniać różne sprawy	

Opisując relacje i wrażenia Polaków ze spotkania z Benedyktem XVI warto przypomnieć, że zdecydowana większość polskiego społeczeństwa była zadowolona z wyboru kardynała Josepha Ratzingera na następcę Jana Pawła II. Prawie wszyscy wyrazili wtedy także pragnienie, żeby nowy papież przyjechał z wizytą apostolską do naszego kraju¹. Na niespełna dwa tygodnie przed oczekiwaną pielgrzymką Benedykta XVI do Polski zdecydowana większość Polaków przewidywała, że będzie to ważne wydarzenie w ich życiu, a jedna trzecia wiązała z nim szczególne oczekiwania i nadzieje. Sporo badanych planowało także osobiste spotkanie z papieżem (na mszy świętej lub na trasie jego przejazdu), a znaczna większość zamierzała uczestniczyć w pielgrzymce za pośrednictwem mediów². Czy udało się zrealizować plany, czy spełniły się przewidywania związane z przyjazdem nowego papieża?

Obecnie, tak jak po każdej apostolskiej podróży Jana Pawła II do ojczyzny, szukamy odpowiedzi na pytanie, jakie ślady w świadomości Polaków pozostawiła apostolska wizyta papieża Benedykta XVI. Interesuje nas uczestnictwo badanych w tej pielgrzymce, pytamy ich także o to, jakie znaczenie miała ona dla nich samych oraz dla większości społeczeństwa, młodego pokolenia i rządzących polityków. Przede wszystkim jednak chcemy dowiedzieć się, czy Polacy uważnie słuchali Benedykta XVI oraz jakie wątki jego nauczania zapamiętali.

Powtórzenie w czerwcowym sondażu³ tych samych pytań, które zadawaliśmy badanym w 2002 roku po ostatniej pielgrzymce Jana Pawła II do Polski (trwającej tak jak tegoroczna cztery dni), umożliwi porównanie znaczenia obu tych wydarzeń w życiu Polaków⁴.

¹ Zob. komunikat CBOS „Reakcje Polaków na wybór papieża Benedykta XVI”, maj 2005 (oprac. M. Wenzel).

² Zob. komunikat CBOS „Papież Benedykt XVI w ojczyźnie Jana Pawła II”, maj 2006 (oprac. R. Boguszewski).

³ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (193) zrealizowano w dniach 2-5 czerwca 2006 roku na liczącej 1041 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

⁴ Zob. komunikat CBOS „Sierpniowe spotkanie z papieżem – co Polacy zapamiętali i co zamierzają zmienić w swoim życiu”, październik 2002 (oprac. B. Wciórka).

UCZESTNICTWO W PIELGRZYMCE

Z deklaracji ankietowanych wynika, że reakcja Polaków na wizytę Benedykta XVI była zbliżona do odnotowanej podczas ostatniej pielgrzymki Jana Pawła II. Zdecydowana większość badanych (71%, o 5 punktów mniej niż w roku 2002) systematycznie śledziła jej przebieg w telewizji, radiu, prasie. Prawie co czwarty ankietowany (23%), a więc niemal tyle samo co cztery lata temu, symbolicznie zaznaczył swoją więź z papieżem dekorując na jego powitanie okna lub balkon swojego mieszkania. Przynajmniej tyle samo osób, co przed czterema laty osobiście uczestniczyło we mszy świętej odprawianej przez papieża (8%), witało go na trasie przejazdu (3%), wzięło udział w spotkaniu z nim lub wędrowało jego śladami (po 1%). Trzeba jednak podkreślić, że – podobnie jak w przypadku pielgrzymek Jana Pawła II – wielu badanych nie udało się zrealizować planów dotyczących osobistego spotkania z Benedyktem XVI⁵.

Tabela 1

Niedawno zakończyła się wizyta Benedykta XVI w Polsce. Czy:	Odsetki odpowiedzi twierdzących według terminów badań			
	VI '97	VI '99	IX '02*	VI '06
- systematycznie śledził(a) Pan(i) przebieg pielgrzymki papieża za pośrednictwem telewizji, radia, prasy	71	75	76	71
- udekorował(a) Pan(i) okna lub balkon w mieszkaniu	25	36	25	23
- uczestniczył(a) Pan(i) we mszy św. odprawianej przez papieża	11	9	8	8
- wziął(ęła) Pan(i) udział w powitaniu papieża na trasie przejazdu	7	9	3	3
- wziął(ęła) Pan(i) udział w spotkaniu z papieżem	5	8	1	1
- wędrował(a) Pan(i) w ślad za papieżem	2	2	2	1

* Do roku 2002 pytanie dotyczyło papieża Jana Pawła II

Dalsza analiza ukazuje, że w tym roku, podobnie jak w 2002, co dziesiąty dorosły Polak uczestniczył w pielgrzymce osobiście, tzn. wziął udział w papieskiej mszy świętej lub w spotkaniu czy powitaniu na trasie przejazdu. Poza tym większość badanych, choć nie miała szans bezpośrednio spotkać papieża, systematycznie śledziła przebieg jego wizyty za pośrednictwem mediów. Ta forma zaangażowania była jednak w tym roku nieco mniej

⁵ Uczestnictwo w mszy świętej planowało 15% badanych (było na niej 8%), powitanie na trasie – 7% (witało 3%), wędrowkę za papieżem – 3% (wędrowało 1%). Również znacznie więcej badanych zamierzało udekorować okna i balkony (41%), niż to uczyniło (23%). Por. komunikat cytowany w przypisie 2.

popularna niż przed czterema laty (64% wskazań, spadek o 5 punktów). Ponadto nieco więcej osób niż wtedy (26%, wzrost o 4 punkty) zdystansowało się do pielgrzymki i nie uczestniczyło w niej ani osobiście, ani za pośrednictwem mediów, ani symbolicznie.

Można zatem uznać, że polskie społeczeństwo przyjęło Benedykta XVI równie gościnnie jak papieża rodaka, o czym świadczy tak samo częsty jak przed czterema laty osobisty udział w wydarzeniach, jednak tegoroczna pielgrzymka cieszyła się nieco mniejszym zainteresowaniem społecznym niż poprzednia.

Tabela 2

Uczestnictwo w pielgrzymce	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX '02**	VI '06
	w procentach	
Uczestniczący osobiście, w tym:	9	10
- osobisty udział oraz systematyczne śledzenie w mediach i dekoracje	3	3
- osobisty udział oraz systematyczne śledzenie w mediach	5	5
- osobisty udział oraz dekoracje	1	1
- wyłącznie osobisty udział	0	1
Uczestniczący nieosobiście, w tym:	69	64
- systematyczne śledzenie w mediach oraz dekoracje	19	17
- wyłącznie systematyczne śledzenie w mediach	48	45
- wyłącznie dekoracje	2	2
Nieuczestniczący w żaden z wymienionych sposobów*	22	26
* Osoby te mogły jednak niesystematycznie śledzić w mediach przebieg pielgrzymki lub interesować się komentarzami na jej temat		
* W roku 2002 pytanie dotyczyło papieża Jana Pawła II		

Niemal we wszystkich grupach społecznych przeważają liczebnie osoby, które na różne sposoby uczestniczyły w pielgrzymkowych wydarzeniach (zob. tabele aneksowe). Wyjątek stanowią ludzie obojętni religijnie, niepraktykujący, wśród których ponad połowa (59%) nie zaangażowała się ani osobiście, ani za pośrednictwem mediów, ani symbolicznie. Do najbardziej zdystansowanych należą także przedstawiciele młodego pokolenia – zarówno uczniowie i studenci, jak też ogół młodzieży w wieku od 18 do 24 lat (odpowiednio: 50% i 48%). Postawa taka była tym częstsza, im słabsza religijność oraz młodszy wiek badanych, wiązała się jednak także z lepszym położeniem społecznym i ekonomicznym oraz bardziej zurbanizowanym środowiskiem zamieszkania. Natomiast swoim zaangażowaniem w pielgrzymkę wyróżniali się ludzie systematycznie praktykujący oraz znajdujący się

w gorszym położeniu społecznym – rolnicy i najstarsi badani (65 lat i więcej), a także emeryci, renciści, ankietowani z niskim (co najwyżej zasadniczym zawodowym) wykształceniem oraz mieszkańcy wsi. Warto jednak zauważyć, że również mieszkańcy wielkich miast należą do tych, którzy częściej niż inni osobiście uczestniczyli w wydarzeniach (papież najwięcej czasu spędził w Krakowie i Warszawie).

CZY PIELGRZYMKA BYŁA WAŻNYM WYDARZENIEM?

Polacy powszechnie doceniają znaczenie wizyty apostolskiej Benedykta XVI w Polsce. Niemal wszyscy uznają ją za wydarzenie ważne dla większości społeczeństwa (96%) i młodzieży (93%) oraz – co ma szczególne znaczenie – dla samych ankietowanych (88%). Zdecydowana większość badanych (77%) podkreśla także jej znaczenie dla polityków sprawujących władzę. Generalnie jednak Polacy przypisują tegorocznej pielgrzymce niższą rangę niż ostatniej wizycie w kraju Jana Pawła II, co wyraża się w tym, że obecnie znacznie rzadziej niż w roku 2002 uznają pielgrzymkę za wydarzenie bardzo ważne (a częściej określają jako raczej ważne). Warto przy tym podkreślić, że w wymiarze osobistym spełniły się przewidywania badanych – pielgrzymka była dla nich prawie tak istotnym wydarzeniem, jak się spodziewali przed jej rozpoczęciem⁶.

Tabela 3

Jak Pan(i) ocenia, czy wizyta Benedykta XVI w Polsce jest dla większości społeczeństwa wydarzeniem:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	VI '91	VIII '91*	VI '97	VI '99	IX '02**	VI '06
	w procentach					
- bardzo ważnym	47	42	72	74	73	54
- raczej ważnym	43	46	24	23	24	42
- raczej nieważnym	7	10	1	1	1	2
- zupełnie nieważnym	2	1	0	0	0	0
Trudno powiedzieć	1	1	3	2	2	1

* Sondaż przeprowadzono po drugiej części pielgrzymki papieża, która miała miejsce z okazji Międzynarodowego Dnia Młodzieży
** Do roku 2002 pytanie dotyczyło papieża Jana Pawła II

⁶ Por. komunikat cytowany w przypisie 2.

Tabela 4

Jak Pan(i) ocenia, czy wizyta Benedykta XVI w Polsce jest dla młodzieży wydarzeniem:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	VIII '91*	VI '97	VI '99	IX '02**	VI '06
	w procentach				
- bardzo ważnym	55	66	68	64	53
- raczej ważnym	35	28	26	29	40
- raczej nieważnym	7	2	2	2	3
- zupełnie nieważnym	1	0	0	0	0
Trudno powiedzieć	2	4	4	5	3

* Sondaż przeprowadzono po drugiej części pielgrzymki papieża, która miała miejsce z okazji Międzynarodowego Dnia Młodzieży
 ** Do roku 2002 pytanie dotyczyło papieża Jana Pawła II

Tabela 5

Jak Pan(i) ocenia, czy wizyta Benedykta XVI w Polsce jest dla Pana(i) osobiście wydarzeniem:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	VI '91	VIII '91*	VI '97	VI '99	IX '02**	VI '06
	w procentach					
- bardzo ważnym	44	41	67	68	68	48
- raczej ważnym	37	38	24	25	22	40
- raczej nieważnym	12	17	4	3	6	7
- zupełnie nieważnym	5	4	2	2	2	3
Trudno powiedzieć	2	0	3	2	2	2

* Sondaż przeprowadzono po drugiej części pielgrzymki papieża, która miała miejsce z okazji Międzynarodowego Dnia Młodzieży
 ** Do roku 2002 pytanie dotyczyło papieża Jana Pawła II

Tabela 6

Jak Pan(i) ocenia, czy wizyta Benedykta XVI w Polsce jest dla polityków sprawujących władzę wydarzeniem:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX '02*	VI '06
	w procentach	
- bardzo ważnym	38	35
- raczej ważnym	38	42
- raczej nieważnym	7	9
- zupełnie nieważnym	1	2
Trudno powiedzieć	16	13

* W roku 2002 pytanie dotyczyło papieża Jana Pawła II

Mimo znacznej jednomyślności co do tego, że wizyta apostolska Benedykta XVI była ważnym wydarzeniem, przekonanie o stopniu jej doniosłości wyraźnie zależy od poziomu zaangażowania w praktyki religijne oraz od poglądów politycznych respondentów. Im częściej praktykują religijnie, tym bardziej doceniają wagę pielgrzymki w życiu większości Polaków,

młodzieży oraz swoim własnym. Trzeba jednak przyznać, że nawet osoby obojętne religijnie, w ogóle niepraktykujące, stosunkowo często uznają papieską pielgrzymkę za wydarzenie bardzo ważne (dla większości społeczeństwa – 45%, dla młodzieży – 39%, dla siebie osobiście – 20%⁷). Wysoką rangę częściej też przypisują pielgrzymce ankietowani o poglądach prawicowych niż lewicowych, jednak również wśród tych ostatnich odnotowujemy silne przekonanie o jej wadze (odpowiednio: 48%, 46%, 36%).

Natomiast gdy chodzi o ocenę znaczenia pielgrzymki dla polityków sprawujących władzę, to badani reprezentujący odmienny stosunek do religii i odmienne opcje polityczne zgodnie sądzą, iż dla rządzących nie była ona tak ważnym wydarzeniem jak dla reszty społeczeństwa.

Ponadto warto zauważyć, że w wymiarze osobistym pielgrzymka miała większe znaczenie dla ludzi źle sytuowanych, mających podstawowe wykształcenie, zamieszkałych na wsi, niż dla badanych o wysokim statusie społeczno-ekonomicznym, mieszkających w miastach (zob. tabele aneksowe). Bardzo istotną rolę pielgrzymki w swoim życiu znacznie częściej podkreślają też kobiety niż mężczyźni, częściej także ludzie starzy niż w średnim i młodym wieku. Ogólnie można więc uznać, że osobisty stosunek badanych do pielgrzymki zależy od tych samych czynników, które decydują o religijności Polaków, o ich stosunku do praktyk religijnych⁸. Silnie związany jest także ze sposobem, w jaki badani uczestniczyli w uroczystościach pielgrzymkowych.

Tabela 7

Uczestnictwo w pielgrzymce	Jak Pan(i) ocenia, czy wizyta Benedykta XVI w Polsce jest dla Pana(i) osobiście wydarzeniem:				
	bardzo ważnym	raczej ważnym	raczej nieważnym	zupełnie nieważnym	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Uczestniczący osobiście	65	33	1	1	0
Uczestniczący nieosobiście	57	39	2	1	1
Nieuczestniczący	19	47	20	9	5

⁷ W grupie niepraktykujących co czwarta osoba (23%) uznaje pielgrzymkę za raczej nieważne wydarzenie w swoim życiu, a co szósta (16%) za zupełnie nieważne.

⁸ Zob. m.in. komunikaty CBOS: „Więzi Polaków z Janem Pawłem II, Kościołem i religią”, kwiecień 2006; „Refleksje i wspomnienia Polaków po śmierci Jana Pawła II”, czerwiec 2005; „Religijność Polaków na przełomie wieków”, maj 2001 (oprac. B. Wciórka).

Badani, którzy osobiście wzięli w udział w pielgrzymce, w większości (65%) uznają ją za bardzo ważne wydarzenie w swoim życiu. Tak wysoką rangę przypisuje jej także ponad połowa (57%) tych, którzy wprawdzie osobiście nie uczestniczyli w wydarzeniach, jednak systematycznie śledzili ich przebieg w mediach lub udekorowali swoje okna i balkony na powitanie papieża. Pielgrzymka stosunkowo najrzadziej doceniana jest przez badanych, którzy w żaden z powyższych sposobów nie zaangażowali się, niemniej jednak nawet w tej grupie co piąta osoba (19%) uznaje ją za bardzo doniosłe wydarzenie w swoim życiu. Wynika z tego, że również ci, którzy być może tylko od czasu do czasu interesowali się medialnymi relacjami z pielgrzymki lub późniejszymi komentarzami na jej temat, wynieśli z apostolskiej wizyty papieża coś ważnego dla siebie.

CZY POLACY UWAŻNIE SŁUCHALI PAPIEŻA?

Z deklaracji respondentów wynika, że w czasie pielgrzymki Benedykta XVI w Polsce prawie dwie piąte z nich (37%) słuchało papieskiego przesłania na tyle uważnie, że jakieś słowa czy myśli papieża zapadły im w pamięć. Co drugi ankietowany (52%) przyznaje jednak, że nie zapamiętał niczego z papieskiego nauczania. Wyraźnie widać, że Polacy słuchali Benedykta XVI równie uważnie jak Jana Pawła II w 2002 roku (podczas dłużej trwających pielgrzymek w latach 1997 i 1999 było więcej osób, które coś zapamiętały).

Tabela 8

Czy jakieś słowa, myśli Benedykta XVI wygłoszone w czasie pielgrzymki zwróciły Pana(i) uwagę, zapadły Panu(i) w pamięć?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VI 1997	VI 1999	IX 2002*	VI 2006
	w procentach			
Tak	49	56	36	37
Nie	42	32	49	52
Trudno powiedzieć	9	12	15	11

* Do roku 2002 pytanie dotyczyło papieża Jana Pawła II

Zrozumiałe, że słowa papieża zapamiętali przede wszystkim wierni Kościoła katolickiego, uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (52%) oraz praktykujący raz w tygodniu (44%). Im mniejsze natomiast zaangażowanie badanych w praktyki religijne, tym mniej osób deklarujących, że nauczanie papieskie pozostawiło jakiś ślad w ich pamięci (wśród niepraktykujących – 17%). Uważnemu słuchaniu sprzyjało także

wyższe wykształcenie oraz doświadczenie życiowe (zapamiętanie czegoś częściej deklarują ludzie w średnim i starszym wieku niż młodszy). Natomiast najmłodszy badani (w wieku od 18 do 24 lat) należą do tych, którzy najmniej skorzystali z papieskiego nauczania (26% coś zapamiętało). Częściej utrzymało się ono też w pamięci kobiet (41%), które są na ogół bardziej religijne, niż mężczyźni (33%). Oczywiście, że znaczny wpływ miał również sposób, w jaki badani uczestniczyli w uroczystościach pielgrzymkowych.

Tabela 9

Uczestnictwo w pielgrzymce	Czy jakieś słowa, myśli Benedykta XVI wygłoszone w czasie pielgrzymki zwróciły Pana(i) uwagę, zapadły Panu(i) w pamięć?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Uczestniczący osobiście	56	36	8
Uczestniczący nieosobiście	43	44	13
Nieuczestniczący	15	78	7

Pewne wątki papieskiego przesłania pozostały przede wszystkim w pamięci osób osobiście uczestniczących w pielgrzymce (56%). Znacznie rzadziej przyswoili je sobie ci, którzy systematycznie śledzili przebieg uroczystości za pośrednictwem mediów, lecz nie zetknęli się z papieżem osobiście (43%). Natomiast wśród badanych w ogóle niezaangażowanych w pielgrzymkę tylko ponad jedna siódma (15%) zapamiętała coś z papieskiego przesłania. Informację tę można jednak zinterpretować inaczej, podkreślając, że papieska pielgrzymka pozostawiła jakiś ślad nawet w pamięci tych osób, które co najwyżej sporadycznie interesowały się medialnymi relacjami z jej przebiegu lub poznały późniejsze komentarze na jej temat.

JAKIE WĄTKI PRZEŚLANIA PAPIEŻA UTRWAŁY SIĘ W PAMIĘCI POLAKÓW?

Z odpowiedzi na pytanie otwarte (skierowane jedynie do tych badanych, którzy twierdzą, że zapamiętali jakieś słowa, myśli papieża) wynika, że tylko niektórym respondentom zapadły w pamięć całe wątki papieskiego przesłania, natomiast większość przyswoiła sobie jedynie niektóre jego myśli, a część zapamiętała zaledwie ogólnikowe hasła. Wartość tych wypowiedzi stanowi jednak to, że są one całkowicie spontaniczne i dzięki temu lepiej niż odpowiedzi na pytania zamknięte ukazują, jakie ślady w świadomości Polaków pozostawiła ta pielgrzymka.

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH, ŻE ZAPAMIĘTALI JAKIEŚ SŁOWA, MYŚLI PAPIEŻA (N=387)

	CBOS
Jakich spraw dotyczą zapamiętane przez Pana(ia) słowa i myśli papieża?	
WIARA W BOGA	45%
Wezwanie do trwania w wierze – trwajcie mocni w wierze, w miłości Boga, trwanie w moralności i w wierze, bądźmy mocni duchem, silni Bogiem i żyjmy zgodnie z przykazaniami, abyśmy wierzyli w Boga, ufali Mu, kroczyli w wierze drogą Chrystusa, żeby nikt nie tracił wiary	30%
Zachęta do umacniania i pogłębiania wiary, nawracania się, odnowy w Duchu Świętym, nie- lękania się, do modlitwy i jedności w wierze – abyśmy umacniali, pogłębiali wiarę, dbali o rozwój życia duchowego, wiercie i rośnijcie w siłę, nawracajcie się, nie powinniśmy zatrzymywać się na dobrach materialnych, ale też myśleć o dobru duchowym, niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze tej ziemi, nie lękajcie się zaufać Bogu, Bóg jest miłością, żebyśmy się modlili, modlitwa wymaga wysiłku – wydaje się, że Bóg milczy, a On działa, prośba o modlitwę, „módlcie się”, „módlcie się za mnie i pamiętajcie o mnie”, wezwanie do jedności chrześcijan, do jedności narodu w wierze	12%
Zachęta do budowania domu na skale i inne słowa dotyczące wiary skierowane do młodzieży. „Budujcie na skale” – chodzi o budowę wiary na mocnym fundamencie, żebyśmy byli mocni w wierze poprzez budowanie wiary na skale, którą jest Chrystus, żebyśmy budowali dom – swoje życie na skale, prośba do młodzieży, aby potrafiła budować swoją przyszłość na zdrowych fundamentach, młodzież jest najważniejsza, żeby młodzi się nie poddawali, żeby nie wstydzieli się Boga, żeby się modlili	6%
Prośba do Polaków o świadectwo wiary i dzielenie się nią z innymi narodami Europy i świata. „Wasza ziemia stała się miejscem szczególnego świadectwa wiary w Jezusa. Wy sami zostaliście powołani, by to świadectwo składać wobec całego świata”, nasza wiara ma być przykładem dla reszty świata, naród polski jest powołany do rozpowszechniania wiary w Europie, wierzy w Polaków – rozszerzenie wiary jest możliwe, abyśmy nieśli przesłanie wiary	2%
WIĘZI PAPIEŻA Z JANEM PAWŁEM II, POLAKAMI I POLSKĄ	26%
Słowa, gesty i zachowania papieża świadczące o więzi łączącej go z Janem Pawłem II – wspomnienia o Janie Pawle II, podtrzymywanie jego tradycji, nawiązywanie do jego nauczania, cytaty z jego nauk, kierowanie się jego słowem, naśladuje go, utożsamia się z naszym świętym, modli się jak on, zwracał się do młodzieży tak jak on, idzie śladami naszego papieża, kroczy jego drogą, kontynuacja nauki, myśli, przesłania, misji, dzieła, pontyfikatu Jana Pawła II, wzywa do wykorzystania jego nauk, zachęca do podążania za jego wskazaniem, ma nadzieję na szybką beatyfikację oraz kanonizację Jana Pawła II	18%
Słowa, gesty i zachowania papieża świadczące o więzi łączącej go z Polakami i Polską – okazał się przyjacielem Polaków i Polski, jest bardzo zadowolony z pobytu w Polsce, wyraził uznanie dla narodu polskiego, okazał miłość do Polski, serdeczność wobec Polaków, powitanie po polsku, mówi po polsku, modli się i błogosławi po polsku, pozdrowienia po polsku, szybko nauczył się polskiego, chciał poznać naród polski, chciałby się z każdym przywitać, każdą osobę chorą, która oczekuje pomocy, chciałby przytulić i pogłaskać, ale to nierealne, więc będzie je wspierał modlitwą, powiedział, że Kraków Jana Pawła II jest jego Krakowem, zapowiedział, że ponownie odwiedzi Kraków i Polskę	10%
AUSCHWITZ-BIRKENAU	19%
Potępienie zbrodni, prośba o wybaczenie i pojednanie – potępił faszyzm w Oświęcimiu, zło w mordowaniu, potępił działania Niemców, za Niemców przeprosił, przeproszenie za faszyzm i zbrodnie nazizmu, za ludobójstwo, wzywał, by wyprosić łaskę przebaczenia dla tych, którzy zgotowali taki los tym, którzy zginęli w Oświęcimiu, nawoływanie do przebaczenia za zbrodnie dokonane przez Niemców w czasie II wojny światowej, przeprosił za zbrodnie hitlerowców i prosił o wybaczenie i pojednanie, modlił się też za dusze ludzi pomordowanych w obozie, wezwanie, aby modlić się za to, co wyrządzono ludziom – straszne zbrodnie, Boże, nie pozwól na to więcej, powiedział, żebyśmy tę tragedię pamiętali, ale on nie jest winien temu, co się stało, prośba o pojednanie między narodami, sprawa pojednania polsko-niemieckiego, a także: nie przeprosił za zbrodnie w Oświęcimiu, brak przeprosin za krzywdy popełnione przez Niemców	8%

Różne wypowiedzi związane z pobytem papieża w Auschwitz-Birkenau – modlitwa i przemówienie w Auschwitz i Birkenau, słowa dotyczące holokaustu, obozu koncentracyjnego, II wojny światowej, narodu niemieckiego, on – Niemiec, a potrafił się zachować, że w ogóle się odważył odwiedzić obóz, podobało mi się jego zachowanie w Auschwitz, mimo to, że jest Niemcem	8%
Pytanie, gdzie był Bóg w tamtych dniach – gdzie był Bóg, jak ludzi mordowano, gdzie był Bóg, jak tyle ludzi zginęło, gdzie był Bóg w czasie zbrodni oświęcimskiej, Boże, gdzie byłeś w tym czasie, gdy doszło do ludobójstwa, kazanie w Birkenau o zabijaniu Boga	3%
Milczenie, cisza w Auschwitz , cicha modlitwa, ciche przejście, przemarsz w milczeniu przez bramę obozu, wymowna cisza (to więcej niż słowa), milczenie w Auschwitz, brak słów w Oświęcimiu	2%
MIŁOŚĆ, MIŁOSIĘRZDZIE, PRZEBACZANIE, POJEDNANIE	17%
Wezwanie do wzajemnej miłości, braterstwa, poszanowania, pomocy, zgody, zjednoczenia, pokoju (zacytowane bez wskazania kontekstu) – nawoływanie do miłości, trwanie we wzajemnej miłości, poszanowanie i miłość drugiego człowieka, żeby ludzie się szanowali, aby byli do siebie nastawieni przyjaźnie, nieśli pomoc innym, ubogim, cierpiącym, opuszczonym, zrozpaczonym, aby byli dla siebie przyjaciółmi, bliźniami, łączenie ludzi, wszyscy jesteśmy braćmi, mamy być dla siebie dobrzy, solidarni, wezwanie do zgody, zjednoczenia i pokoju w kraju i na świecie	11%
Słowa dotyczące osądzania, miłosierdzia, przebaczenia, pojednania (zacytowane bez wskazania kontekstu) – nie sądzcie, abyście nie byli sądzeni, nie bądźcie surowymi sędziami przeszłości, nikt nie może czuć się bezgrzeszny i lekkomyślnie oskarżać, sądzić innych, nie należy przybierać pozy surowego sędziego, o przebaczeniu, należy wybaczyć zło, żeby ludzie wybaczały sobie błędy, kierować się należy miłosierdziem, o pojednaniu, potrzebne jest pojednanie międzyludzkie, słowa o miłosierdziu, przebaczeniu, pojednaniu	6%
Wypowiedzi zdaniem badanych nawiązujące do lustracji (ogólnie) – nie rozliczać ludzi pochopnie, lecz uwzględniając czasy, w których działali, przy ocenie brać pod uwagę uwarunkowania polityczne, jakie były w danych czasach, wyhamować lustrację, a nie iść na żywioł, niezorganizowana lustracja, nie wyciągać dawniejszych brudów, przeszłość zostawić historykom, nie wracać do niej, trzeba myśleć o przyszłości i rozwoju, a nie o przeszłości i rozliczaniu, czas przestać ciągle rozliczać wszystkich	2%
PRZESŁANIE SKIEROWANE DO KSIĘŻY	15%
Misja księży i Kościoła – żeby księża byli specjalistami od spotkania człowieka z Bogiem, przewodnikami duchowymi, żeby myśleli o zbawieniu wiernych, mają znać się na duszy człowieka, żeby pilnowali spraw religii, zajmowali się wiarą (a nie biznesem, ekonomią, budownictwem), byli dobrzy i dawali ludziom przykład, wezwał księży do moralnego zachowania, prosił o zmianę postępowania w stosunku do wiernych – o przychylność, miłość, żeby mieli na względzie dobro człowieka, nie bogacili się kosztem wiernych, Kościół powinien zająć się tylko katechezą i żyć w ubóstwie, a nie obnosić się ze swoim bogactwem, Kościół i księża powinni być solidarni z wiernymi, bliżej przyglądać się biedzie i wspomagać rodziny, ludzi starszych, opuszczonych, bezrobotnych, wyjeżdżających za granicę za pracą, prośba o modlitwę za duchownych, żeby dobrze służyli wiernym	8%
Przeostrożność przed angażowaniem się księży i Kościoła w politykę – żeby księża nie zajmowali się polityką, Kościół powinien zachować dystans i nie mieszać się w sprawy polityczne kraju, rozdzielenie polityki od Kościoła, żeby Kościół nie był polityczny i nie wtrącał się do rządzenia	8%
Wypowiedzi nawiązujące – zdaniem badanych – do lustracji księży , żeby księża sami potrafili wyjawiać swój grzech (przyznać się np. do współpracy ze służbami specjalnymi), kontakty Kościoła ze Służbą Bezpieczeństwa, słowa dotyczyły lustracji księży – trzeba ostrożnie do tego podchodzić, lustrując księży nie czynić krzywdy osobom pomawianym, robić to rozważnie, sprawiedliwe rozliczenie duchowieństwa	2%
INNE kwestie , głównie ogólnikowe wypowiedzi (np. słowa dotyczące religii, moralności, historii) oraz kilka spraw konkretnych trudnych do zakwalifikowania, jak opinie o osobie Benedykta XVI (jest skromnym, mądrym człowiekiem, nie wywyższa się), postulaty pod adresem rządzących (dotyczące likwidacji bezrobocia, poszanowania pracy ludzkiej, godziwej płacy oraz by mieli na względzie dobro człowieka	4%
TRUDNO POWIEDZIEĆ, NIE PAMIĘTAM DOKŁADNIE	3%

W pamięci ankietowanych najbardziej utrwaliły się słowa Benedykta XVI dotyczące wiary w Boga – przytacza je prawie połowa tych, którzy zapamiętali coś z papieskiego przesłania (45%). W pamięć co czwartego respondenta (26%) wyraźnie zapadły także słowa, gesty i zachowania papieża świadczące o silnych więziach łączących go z Janem Pawłem II, Polakami i Polską. Stosunkowo dobrze zapamiętane zostały także wydarzenia związane z obecnością pochodzącego z Niemiec papieża na terenie byłego niemieckiego nazistowskiego obozu Auschwitz-Birkenau, do których nawiązuje co piąty ankietowany z omawianej grupy (19%). W pamięci pozostało także papieskie wezwanie do miłości, miłosierdzia, przebaczenia i pojednania (17%) oraz skierowane do kapłanów przesłanie dotyczące sprawowanej przez nich misji (15%).

Wśród zapamiętanych przez respondentów słów dotyczących **wiary w Boga** najczęściej wymieniane jest hasło pielgrzymki, którego treścią była zachęta do trwania w wierze (30%). W pamięci badanych pozostało także wezwanie do umacniania i pogłębiania wiary, odnowy w Duchu Świętym, nawracania się, niełękania się, a także do modlitwy i jedności w wierze (12%). Utrwaliły się również słowa kierowane do młodzieży będące zachętą do budowania domu na skale, którą jest Chrystus (6%). Natomiast najslabiej zapamiętana została prośba Benedykta XVI, by Polacy byli świadkami wiary i dzielili się nią z innymi narodami Europy i świata – słowa zawierające to powołanie przytacza zaledwie dwóch badanych na stu (2%) spośród tych, którzy cokolwiek zapamiętali z papieskiego nauczania.

Uwagę Polaków przyciągnęły także **wydarzenia związane z obecnością Benedykta XVI na terenie byłego niemieckiego nazistowskiego obozu Auschwitz-Birkenau**. Przytaczają oni papieskie słowa potępienia dla hitlerowskiej zbrodni oraz wyrażające prośbę o wybaczenie i pojednanie (8%). Wymieniają poruszane tam przez papieża tematy, a przede wszystkim dzielą się swoimi opiniami na temat zachowania w Auschwitz-Birkenau papieża pochodzącego z Niemiec (8%). Niektórzy zapamiętali ponadto postawione przez głowę Kościoła pytanie o to, gdzie był Bóg, kiedy mordowano ludzi (3%), oraz jego milczenie i ciszę, gdy przechodził przez bramę obozu i stał pod ścianą śmierci (2%).

Respondentom zapadły także w pamięć **słowa papieża będące zachętą do miłości, miłosierdzia, przebaczenia i pojednania**. Przynajmniej niektórzy cytują jego wezwania do miłości, braterstwa, poszanowania, wzajemnej pomocy, zgody, zjednoczenia i pokoju (11%). Przytaczają także krytyczne słowa papieża dotyczące surowego osądzania ludzkich czynów oraz jego wskazania, żeby kierując się miłosierdziem wybaczać uczynione zło i dążyć do

pojednania między ludźmi (6%). W bezpośrednim związku z tymi słowami pozostają zapamiętane wypowiedzi papieża, w których badani dopatrują się jego zaleceń w sprawie zasad przeprowadzania lustracji w Polsce (2%).

Z **przesłania skierowanego do księży** ankietowani zapamiętali głównie wezwanie papieża, by kapłani byli przewodnikami w wierze, specjalistami od spotkania człowieka z Bogiem (a nie ekspertami od ekonomii, budownictwa), a także by swoim życiem dawali przykład wiernym oraz byli solidarni z nimi, troszczyli się o ludzi potrzebujących wsparcia życiowego – biednych, starych, bezrobotnych, emigrujących w poszukiwaniu pracy (8%). Równie silnie zapadło badanym w pamięć papieskie pouczenie, by księża nie angażowali się w politykę (8%). Niektórzy respondenci zwrócili także uwagę na słowa, które – ich zdaniem – nawiązywały do lustracji duchownych i przestrzegały przed krzywdzeniem podejrzanych o tajną współpracę ze służbami bezpieczeństwa PRL (2%).

Polskie społeczeństwo przyjęło Benedykta XVI równie gościnnie jak papieża Polaka w 2002 roku, o czym świadczy równie częsty jak przed czterema laty osobisty udział w wydarzeniach (co dziesiąty dorosły uczestniczył w odprawianej przez papieża mszy świętej, w spotkaniu lub witał go na trasie przejazdu). Ponadto co czwarty badany na powitanie dostojnego gościa udekorował okna lub balkon swojego mieszkania, a prawie trzy czwarte systematycznie śledziło przebieg jego wizyty apostolskiej za pośrednictwem telewizji, radia lub prasy. W sumie tegoroczna pielgrzymka papieska cieszyła się niewiele mniejszym zainteresowaniem społecznym niż poprzednia, porównywalna pod względem czasu trwania.

Polacy powszechnie doceniają znaczenie apostolskiej wizyty Benedykta XVI. Dzieje się to niejako ponad podziałami świątopoglądowymi i politycznymi, chociaż podziały te nie pozostają bez wpływu na stopień, w jakim jest ona postrzegana jako wydarzenie szczególnej wagi dla większości społeczeństwa, młodzieży oraz w wymiarze osobistym. Generalnie jednak badani przypisują wizycie nowego papieża niższą rangę niż ostatniej pielgrzymce Jana Pawła II, co wyraża się w tym, że obecnie znacznie rzadziej niż w roku 2002 uznają pielgrzymkę za wydarzenie bardzo ważne (część jej określa jako raczej ważne).

Mimo bariery językowej, Polacy słuchali Benedykta XVI równie uważnie jak Jana Pawła II w 2002 roku. Prawie dwie piąte respondentów deklaruje, że jakieś słowa, myśli

papieża wygłoszone w czasie pielgrzymki zapadły im w pamięć, co drugi przyznaje jednak, że nic nie zapamiętał. W świadomości ankietowanych najbardziej utrwaliły się słowa Benedykta XVI dotyczące wiary w Boga, szczególnie jego wezwanie do trwania w wierze oraz do jej umacniania i pogłębiania. Zaskakuje, że tylko nieliczni zwrócili uwagę na prośbę papieża, by Polacy byli świadkami wiary i dzielili się nią z innymi narodami Europy i świata. Dobrze zapamiętane zostały też słowa, gesty i zachowania papieża świadczące o silnych więziach łączących go z Janem Pawłem II, Polakami i Polską. Zapadły też w pamięć wydarzenia związane z obecnością Benedykta XVI na terenie byłego niemieckiego nazistowskiego obozu Auschwitz-Birkenau, a szczególnie potępienie zbrodni, prośba o wybaczenie i pojednanie oraz godna postawa papieża Niemca. Badani zwrócili także uwagę na papieskie wołanie o wzajemną miłość, braterstwo, miłosierdzie, przebaczenie i pojednanie. Zapamiętali ponadto przesłanie skierowane do księży, a szczególnie wezwanie, by kapłani byli specjalistami od spotkania człowieka z Bogiem, godnie spełniali swoją misję, pomagali ludziom potrzebującym wsparcia, oraz przestrogę, by nie zajmowali się polityką.

Nasuwa się refleksja, że podróż apostolska Benedykta XVI zostawiła znaczące ślady w świadomości dużej grupy Polaków, jednak jego przesłanie nie zawsze zostało zrozumiane zgodnie z intencjami papieża. Niektóre ważne wątki, wyraźnie akcentowane przez papieża, prawie w ogóle nie zostały zapamiętane (np. wezwanie do współdziałania chrześcijan różnych wyznań, do angażowania się wierzących w życie społeczne i polityczne), a inne bardzo słabo utrwaliły się pamięci ankietowanych (np. skierowana do Polaków prośba o dzielenie się swoją wiarą z innymi narodami). Wydaje się także, że niektóre wypowiedzi papieża zostały nadinterpretowane przy próbie zastosowania ich do aktualnych wydarzeń w kraju (np. słowa dotyczące osądzania i przebaczenia, które badani potraktowali jako opinię papieża o lustracji), a inne zostały szczególnie wyeksponowane – niewspółmiernie do ich rangi w papieskim przemówieniu (np. przestroga przed angażowaniem się księży w politykę). Można to tłumaczyć tym, że odbiór papieskiego przesłania zależy od wielu czynników natury osobistej i społecznej, pozostaje także pod wpływem medialnych komentarzy.

Opracowała

Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1. Niedawno zakończyła się wizyta Benedykta XVI w Polsce.
Czy **systematycznie śledził(a) Pan(i) przebieg pielgrzymki papieża za pośrednictwem telewizji, radia, prasy?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	71	29	0	1041
Płeć				
Mężczyźni	69	30	0	497
Kobiety	72	28	0	544
Wiek				
18-24 lat	47	53	0	145
25-34	56	43	1	187
35-44	64	36	1	156
45-54	78	22	0	216
55-64	82	18	0	134
65 lat i więcej	91	9	0	203
Miejsce zamieszkania				
Wieś	75	24	0	389
Miasto do 20 tys.	72	28	0	143
20-100 tys.	73	27	0	205
101-500 tys.	64	36	0	189
501 tys.i więcej mieszk.	60	40	0	116
Wykształcenie				
Podstawowe	79	21	0	302
Zasadnicze zawodowe	77	22	1	271
Średnie	61	39	0	358
Wyższe	61	39	1	110
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	59	40	1	58
Prac.umysł.niż.szczebła	53	47	0	99
Pracownicy fiz.- umysł.	57	43	0	89
Robotnicy wykwalifikowani	66	32	2	92
Robotnicy niewykwalifik.	74	26	0	45
Rolnicy	81	19	0	55
Pracujący na własny rach.	62	38	0	32
Bierni zawodowo				
Renciści	87	13	0	95
Emeryci	88	12	0	246
Uczniowie i studenci	45	54	1	64
Bezrobotni	71	29	0	122
Gospodynie domowe i inni	57	43	0	43
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	59	40	0	163
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	74	26	0	67
sekt. pryw. poza rolnict.	58	41	1	188
prywatnym gosp. rolnym	79	21	0	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	79	21	0	106
301-500	66	34	0	148
501-900	76	24	0	240
901-1200	67	32	1	104
Powyżej 1200 zł	53	46	1	88
Ocena własnych war. mater.				
Złe	75	25	0	295
Średnie	75	25	0	462
Dobre	59	40	1	284
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	87	13	0	78
Raz w tygodniu	82	17	0	517
1-2 razy w miesiącu	67	33	1	158
Kilka razy w roku	54	46	0	189
W ogóle nie uczestniczy	35	65	0	98
Poglądy polityczne				
Lewica	64	36	0	148
Centrum	67	33	1	305
Prawica	76	24	0	296
Trudno powiedzieć	73	27	0	289

Tabela 2. Niedawno zakończyła się wizyta Benedykta XVI w Polsce.
Czy udekorował(a) Pan(i) okna lub balkon w mieszkaniu?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	77	0	1040
Płeć				
Mężczyźni	21	79	0	496
Kobiety	26	74	0	544
Wiek				
18-24 lat	15	85	0	145
25-34	16	84	0	187
35-44	18	82	0	156
45-54	27	73	0	215
55-64	25	75	0	134
65 lat i więcej	35	65	0	203
Miejsce zamieszkania				
Wieś	34	66	0	389
Miasto do 20 tys.	25	75	0	143
20-100 tys.	14	86	0	205
101-500 tys.	15	85	0	188
501 tys.i więcej mieszk.	17	83	0	116
Wykształcenie				
Podstawowe	33	67	0	302
Zasadnicze zawodowe	26	74	0	271
Średnie	18	82	0	358
Wyższe	10	90	0	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	12	88	0	58
Prac.umysł.niż.szczebla	17	83	0	98
Pracownicy fiz.- umysł.	15	85	0	89
Robotnicy wykwalifikowani	24	76	0	92
Robotnicy niewykwalifik.	30	70	0	45
Rolnicy	42	58	0	55
Pracujący na własny rach.	10	90	0	32
Bierni zawodowo				
Renciści	36	64	0	95
Emeryci	31	69	0	246
Uczniowie i studenci	9	90	1	64
Bezrobotni	12	88	0	122
Gospodynie domowe i inni	30	70	0	43
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	19	81	0	162
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	19	81	0	67
sekt. pryw. poza rolnictw.	18	82	0	188
prywatnym gosp. rolnym	39	61	0	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	31	69	1	106
301-500	22	78	0	148
501-900	25	75	0	240
901-1200	16	84	0	104
Powyżej 1200 zł	11	89	0	88
Ocena własnych war. mater.				
Złe	23	77	0	295
Średnie	25	75	0	462
Dobre	21	79	0	283
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	55	45	0	78
Raz w tygodniu	29	70	0	516
1-2 razy w miesiącu	13	87	0	158
Kilka razy w roku	7	93	0	189
W ogóle nie uczestniczy	13	87	0	98
Poglądy polityczne				
Lewica	18	82	0	147
Centrum	18	82	0	305
Prawica	26	74	0	296
Trudno powiedzieć	29	71	0	289

Tabela 3. Niedawno zakończyła się wizyta Benedykta XVI w Polsce.
Czy uczestniczył(a) Pan(i) we mszy św. odprawianej przez papieża?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	8	92	1040
Płeć			
Mężczyźni	6	94	496
Kobiety	10	90	544
Wiek			
18-24 lat	6	94	145
25-34	4	96	187
35-44	5	95	156
45-54	9	91	215
55-64	9	91	134
65 lat i więcej	15	85	203
Miejsce zamieszkania			
Wies	8	92	389
Miasto do 20 tys.	5	95	143
20-100 tys.	7	93	205
101-500 tys.	8	92	188
501 tys. i więcej mieszk.	13	87	116
Wykształcenie			
Podstawowe	9	91	302
Zasadnicze zawodowe	10	90	271
Średnie	7	93	358
Wyższe	5	95	109
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	4	96	58
Prac. umysł. niż. szczebla	11	89	98
Pracownicy fiz. - umysł.	10	90	89
Robotnicy wykwalifikowani	2	98	92
Robotnicy niewykwalifik.	0	100	45
Rolnicy	13	87	55
Pracujący na własny rach.	7	93	32
Bierni zawodowo			
Renciści	8	92	95
Emeryci	11	89	246
Uczniowie i studenci	3	97	64
Bezrobotni	8	92	122
Gospodynie domowe i inni	14	86	43
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	5	95	162
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	8	92	67
sekt. pryw. poza rolnict.	7	93	188
prywatnym gosp. rolnym	13	87	54
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	8	92	106
301-500	7	93	148
501-900	7	93	240
901-1200	10	90	104
Powyżej 1200 zł	9	91	88
Ocena własnych war. mater.			
Złe	9	91	295
Średnie	8	92	462
Dobre	8	92	283
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	19	81	78
Raz w tygodniu	11	89	516
1-2 razy w miesiącu	5	95	158
Kilka razy w roku	2	98	189
W ogóle nie uczestniczy	2	98	98
Poglądy polityczne			
Lewica	7	93	147
Centrum	8	92	305
Prawica	9	91	296
Trudno powiedzieć	8	92	289

Tabela 4. Uczestnictwo w pielgrzymce.
1 - Uczestniczący osobiście; 2 - Uczestniczący nieosobiście;
3 - Nieuczestniczący

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	10	65	26	1036
Płeć				
Mężczyźni	8	65	27	494
Kobiety	11	64	25	542
Wiek				
18-24 lat	9	43	48	145
25-34	4	57	39	185
35-44	8	60	33	155
45-54	9	73	18	214
55-64	11	71	18	134
65 lat i więcej	15	78	7	203
Miejsce zamieszkania				
Wieś	10	71	19	386
Miasto do 20 tys.	5	71	24	143
20-100 tys.	8	67	25	204
101-500 tys.	9	56	35	187
501 tys.i więcej mieszk.	18	44	38	116
Wykształcenie				
Podstawowe	10	73	17	302
Zasadnicze zawodowe	10	70	20	268
Średnie	9	56	35	357
Wyższe	9	56	35	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	9	55	36	57
Prac.umysł.niż.szczebła	13	47	40	98
Pracownicy fiz.- umysł.	15	45	39	89
Robotnicy wykwalifikowani	2	68	31	91
Robotnicy niewykwalifik.	0	82	18	45
Rolnicy	16	71	13	55
Pracujący na własny rach.	7	55	38	32
Bierni zawodowo				
Renciści	8	81	11	95
Emeryci	11	78	11	246
Uczniowie i studenci	5	45	50	62
Bezrobotni	9	63	27	122
Gospodynie domowe i inni	14	50	36	43
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	8	57	35	161
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	8	68	24	67
sekt. pryw. poza rolnict.	10	53	37	186
prywatnym gosp. rolnym	13	72	15	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	8	72	20	105
301-500	9	61	30	148
501-900	8	71	22	240
901-1200	12	61	27	103
Powyżej 1200 zł	10	46	44	87
Ocena własnych war. mater.				
Złe	11	69	21	295
Średnie	9	68	24	460
Dobre	10	55	35	281
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	19	71	10	78
Raz w tygodniu	12	74	14	513
1-2 razy w miesiącu	6	63	30	157
Kilka razy w roku	4	53	43	189
W ogóle nie uczestniczy	4	37	59	98
Poglądy polityczne				
Lewica	9	58	33	146
Centrum	9	61	29	304
Prawica	11	68	21	295
Trudno powiedzieć	8	68	24	288

Tabela 5. Jak Pan(i) ocenia, czy wizyta Benedykta XVI w Polsce jest dla Pana(i) osobiście wydarzeniem:

(%)

	bardzo ważnym	raczej ważnym	raczej nieważnym	nieważnym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	48	40	7	3	2	1041
Płeć						
Mężczyźni	42	43	9	4	3	497
Kobiety	54	38	4	2	2	544
Wiek						
18-24 lat	42	43	8	2	5	145
25-34	46	39	6	7	2	187
35-44	42	46	9	2	0	156
45-54	50	40	6	2	2	216
55-64	45	45	8	0	2	134
65 lat i więcej	59	32	4	2	2	203
Miejsce zamieszkania						
Wieś	57	37	2	2	2	389
Miasto do 20 tys.	45	45	5	2	3	143
20-100 tys.	44	45	9	0	2	205
101-500 tys.	39	41	12	6	2	189
501 tys.i więcej mieszk.	44	37	11	6	2	116
Wykształcenie						
Podstawowe	58	34	4	3	2	302
Zasadnicze zawodowe	54	37	5	2	2	271
Średnie	40	45	9	3	2	358
Wyższe	31	50	12	3	4	110
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	35	44	16	2	3	58
Prac.umysł.niż.szczebła	36	49	10	3	2	99
Pracownicy fiz.- umysł.	51	35	6	5	3	89
Robotnicy wykwalifikowani	40	51	2	4	3	92
Robotnicy niewykwalifik.	48	38	10	2	1	45
Rolnicy	64	30	5	1	0	55
Pracujący na własny rach.	37	43	11	6	4	32
Bierni zawodowo						
Renciści	52	33	8	2	5	95
Emeryci	57	36	5	2	1	246
Uczniowie i studenci	37	46	8	4	5	64
Bezrobotni	46	44	6	4	0	122
Gospodynie domowe i inni	54	39	3	0	4	43
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	38	47	9	2	3	163
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	54	38	4	3	2	67
sekt. pryw. poza rolnict.	40	45	8	4	2	188
prywatnym gosp. rolnym	64	28	5	3	0	54
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	61	32	4	2	1	106
301-500	53	37	6	1	3	148
501-900	52	38	6	2	2	240
901-1200	38	47	8	3	5	104
Powyżej 1200 zł	33	39	16	9	2	88
Ocena własnych war. mater.						
Złe	51	40	5	4	1	295
Średnie	46	43	7	2	2	462
Dobre	49	37	8	3	3	284
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	70	25	0	5	1	78
Raz w tygodniu	57	38	3	0	1	517
1-2 razy w miesiącu	42	48	4	2	3	158
Kilka razy w roku	33	48	13	2	4	189
W ogóle nie uczestniczy	20	37	23	16	4	98
Poglądy polityczne						
Lewica	36	41	15	4	3	148
Centrum	43	45	7	3	2	305
Prawica	58	33	4	3	2	296
Trudno powiedzieć	50	43	4	1	2	289

Tabela 6. Czy jakieś słowa, myśli Benedykta XVI wygłoszone w czasie pielgrzymki zwróciły Pana(i) uwagę, zapadły Panu(i) w pamięć?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	52	11	1041
Płeć				
Mężczyźni	33	58	9	497
Kobiety	41	47	12	544
Wiek				
18-24 lat	26	64	10	145
25-34	32	58	10	187
35-44	32	58	10	156
45-54	48	39	13	216
55-64	39	53	7	134
65 lat i więcej	41	46	13	203
Miejsce zamieszkania				
Wieś	37	49	14	389
Miasto do 20 tys.	38	51	11	143
20-100 tys.	37	51	13	205
101-500 tys.	33	59	8	189
501 tys.i więcej mieszk.	42	54	3	116
Wykształcenie				
Podstawowe	32	53	15	302
Zasadnicze zawodowe	36	52	12	271
Średnie	40	51	9	358
Wyższe	45	50	5	110
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	40	51	9	58
Prac.umysł.niż.szczebla	43	51	6	99
Pracownicy fiz.- umysł.	26	61	13	89
Robotnicy wykwalifikowani	33	61	6	92
Robotnicy niewykwalifik.	33	65	2	45
Rolnicy	36	50	14	55
Pracujący na własny rach.	42	50	8	32
Bierni zawodowo				
Renciści	34	49	17	95
Emeryci	45	44	10	246
Uczniowie i studenci	30	65	5	64
Bezrobotni	32	50	18	122
Gospodynie domowe i inni	42	43	15	43
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	38	54	8	163
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	37	55	8	67
sekt. pryw. poza rolnict.	33	60	7	188
prywatnym gosp. rolnym	35	50	15	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	41	41	19	106
301-500	31	58	11	148
501-900	43	51	6	240
901-1200	43	47	10	104
Powyżej 1200 zł	36	54	10	88
Ocena własnych war. mater.				
Złe	35	52	13	295
Średnie	37	52	11	462
Dobre	39	52	8	284
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	52	40	8	78
Raz w tygodniu	44	44	12	517
1-2 razy w miesiącu	33	52	15	158
Kilka razy w roku	25	67	8	189
W ogóle nie uczestniczy	17	75	8	98
Poglądy polityczne				
Lewica	41	54	4	148
Centrum	33	57	10	305
Prawica	46	46	8	296
Trudno powiedzieć	30	51	19	289